

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. II. De honore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

ipſe refici iubebat. l. ult. §. hic quoque. D. de muner. & honor. quotannis rationem reddebat, l. ultim. §. 8. D. de adminiſt. rer. ad ciuit. pertinent.

Curator Calendarij pecuniam publicam fœnori locabat. 14.
 D. quod cuiuſque. l. Gaius 11. D. de uſuris. l. ultim. §. 2. de muner. & honor. Curator Calendarij.

Hodie eiufmodi officia, vt pleraque alia Romani imperij, ad præciſam rationem vix vlla habent reſpondentia. alij mores alios limites poſuerunt. Vt id generatim tantum monendum ſit, vt quiſque demandatam functionem quàm diligentiffimè obeat, negotia aliis commiſſa ne interturbet, alienæ rei ne ſe immiſceat.

Sed & hic locus moneret dicere de poteſtate Ducum, Marchionũ, Comitum, Baronum, Dominorũ altæ, mediæ, infimæ Iuſtitia, vt loquimur iam pridem; ſed tractatus is extra inſtituti noſtri præſcriptum excurreret, & eas partes omnibus ademit Loifeau des Seigneuries. nec malè executi ſunt Borell. de Magiſt. l. 4. atque ſexcenti alij, qui in libros, aut materias feudorum ſcripſerunt.

CAPVT II.

De Honore.

Poteſtatem honor comitatur, cùm ſicut poteſtas ita honor omnis ſit à Domino Deo virtutum, ab eoque vt fonte promanat in Reges Magiſtratus, Iudices. Deo debetur, & ob illũ poteſtatibus per illum ordinatis. Omnis enim poteſtas à Deo eſt, Paul. ad Rom. 13. ex eaque honor profluit, vt à ſole lumen. ſed maximè lucet in iis, quorum vitia, vt nubes, lumen non impediunt, qui dignitatem criminibus non proſtituunt, l. Curial. de decur. lib. 10. Cod. qui indignitate ſuâ vim & ius Magiſtratus non demunt. ita Lilius. qui Magiſtratum non pecuniâ, aut fautoribus, ſed virtutibus ambiuerunt: qui non auratis alis, vt loquebatur Euripides, volare contendunt: Hæc enim res ipſa, inquit Seneca Epist. 115. quæ tot Magiſtratus & Iudices facit, pecunia, ex quo in honore eſſe cœpit, verus honor cecidit, mercatoresque & venales inuicem facti, quærimus non quale ſit quidque, ſed quãti malè illud ſemper recinimus;

I.
 Honor poteſtati in-
 eſt, præfer-
 tim ſi non
 auro, ſed
 virtutibus
 cõparetur,
 retinea-
 tur.

*Aurea nunc verè sunt secula; plurimus auro
Venit honos.*

2. Officiis ergo publicis ita honos inest, vt & latinè, & in Iure officia ipsa honores dicantur. *tit. de muner. & honor. Honor, inquit Calist. in l. 14. eod. est administratio Reipublicæ cū dignitatis gradu. quam non malè inuersam voluit Loiseau. l. 1. de off. c. 1. vt sit dignitatis gradus cum administratione Reip. Honorem seruat Magistratus, si innocenter vixerit. auget etiam, si virtute excelluerit, actionesque omnes illius à virtutis lineis ductæ vi deantur. *Authoritatem, inquit lex. obseru. de offic. Præs. dignitatis sue ingenio suo augeat.**
3. Magistratui honoris causâ assurgere, & de via cedere oportet, ideo Fasces eis dati, secures, lictores, eorumdemque numerus pro gradu dignitatis. Hinc de Tiberio imperium inchoante: *Consulibus assurrexit, & decessit via. didicerat ab Augusto Iul. Cæsaris contrario exemplo instructo: qui apud Sueron. precipuam & inexpiabilem inuidiam sibi mouit, quòd aduertes se cum honorificentissimis decretis vniuersos Patres sedens pro aede Veneris genitricis excepit.*
- Dignitatem suam vt suis ipsi vitiiis obscurare non debent, ita nec pati, vt ab aliis imminuatur, sed insolentes compescere conuenit. *l. 15. §. vnde querit. D. de iniur. l. 1. D. si quis ius dicenti.*
4. Non criminibus deturpetur, nec imminuant ipsi iudices aut ab aliis minui patiantur. Seuerus, cū in Africa legatus esset, eum cædi iussit, qui temerè eum amplexus erat: Tribunus Vectium occidi, qui transfugienti non assurrexerat: Aman Mardochoeo crucem pararat, quòd aulâ exeunti non assurrexerat. Fabius filius Consul patrem obuium equo descendere iussit. cui pater, non se despexisse in filio dignitatem, sed experiri voluisse, an eam tueri posset. Vnde rectè apud Agellium *lib. 11. in publicis locis, atque muneribus, & actionibus patrum iura cum filiorum, qui in magistratibus sunt, potestate collata, interquiescere paululum & coniuere, sed cū extra Remp. in domestica re & vita sedeat, ambuletur, in conuiuio familiari discumbatur, tum inter filium magistratum & patrem priuatum, publicos honores cessare, & genuinos exoriri.*
5. Semper ergo in publicis sessionibus, & processionibus, atque vbiicumque publica lux magistratus fulgere debet, ita cum

eum habere conuenit, ne incusari possit imminuti Magistratus: ita minoribus se præferat, ut maioribus cédât, inter pares prærogatiuam temporis obseruet. *ut dignitatis ordo seruetur,* lib. 12. Cod.

Honores
inuicem ex
gradus ac
temporis
ordine de-
ferant.

Etenim manifestè decretum est, eum esse potio-rem, qui præcesserit, & illum subsequi quem recentius probauerit examen. l. 1. de præpos. sac. cubic. lib. 10. Cod. Quis enim, inquit lex 1. de consul. lib. 12. in vno eodemque genere dignitatis prior esse debeat, nisi qui prior meruerit dignitatem? cum posterior, etiamsi eiusdem honoris prætendat auspicia, cedere tamen eius temporis magistratui debeat, quo ipse non fuerit. Sit igitur, ait lex 2. C. de præfect. præ. sedes prior antè prouectis, locus conspectior, decernendi loquendique facultas antiquior, cui est splendor adepti Magistratus uetustior.

Id quod generatim obtinet in officiis l. 1. de præfect. præ. militiis d. l. 1. de præpos. sac. cubic. ordinibus, l. 1. C. de alb. scrip. etiam post depositum magistratum, d. l. 1. de consul.

Et quanquam dicta lex 1. de offic. præ. tempus promotionis & adeptionis codicillorum respiciat, tamen moribus nostris tempus adeptæ possessionis, atque installationis (ut vocant) magis attenditur. nam tunc incipit in actu positus peragere administrationem, quam considerat lex ult. C. ut dignitat. ordo seruetur, ita ut quamuis ius dicendæ sententiæ nondum sit adeptus, tamen prærogatiuam temporis retineat, & fructibus officij potiatur. l. spurij. §. minor. D. de decur. Adeò quidem hæc obtinent, ut si quis dignitatem resignauerit, & postmodum rursus adeptus sit, locum retineat, quem ultimò accepit. Angles lib. 7. orij semestris, cap. 8. non tamen si ad tempus tantum iussus fuerit abstinere delatus, eoque cessante ad prius collegium redierit. l. maior de dignit. lib. 12. Cod.

Porro quia populus externo ritu capitur, ut sua ueneratio Principibus & Magistratibus constet inuenta Monarcharum & magistratuum insignia, nobilis ceremoniis ratio Imperatoris eligendi, Regis creandi, Monarcharum unctio & coronatio, sceptrum, diadema, diuina nomina, & honores, apotheoses, adoratio, purpuræ, dexteræ oscula, vota pro Principibus nuncupata, per vitam Imperatorum iuramenta, lampades, & focus, ignes prælati, festiuitates, oraria, plausus, & si qua alia Regum & sublimium Principum decora: adde

6.
Honoris
causa in-
uenta in-
signia Prin-
cipum ac
magistra-
tuum,
& quæ?

Et sellam regni, trabeamq; insignia nostri.

Sub Principibus Magistratui pro gradu cuique etiam sua
infig-

insignia erant, quo spectabilior videretur. in primis toga prætexta, id est, purpurâ circumtexta, & cum securibus fasces prælati, & sella curulis.

Maiores quidem Magistratus prouinciarum, vt Præfecti, Proconsules & vicarij, mulierum imagines habebant, quæ prouincias ipsis subiectas in sinuabant; alij oppidorum. Præterea codices, qui librum mandatorum repræsentabant, & vultus Principum auratæ pilæ præfixos: aliis signa rerum quas tractabant, vultus Principum, Magistratibus in publicum prodeuntibus præferebantur, *l. 4. C. de Iniur. l. Capital. §. ad statuas D. de pœnis. Cassiodor. l. 6. varia. in formul. consul. Vultus etiam, inquit, regnantium genata obsequij pompa præmittit. vt hodie Archipræsules & Patriarchas præit crux Domini argentea. cap. antiqua de priuileg. Vt sciant, inquit Iustinian. Nouell. 24. §. 1. & Nouel. 26. §. 26. Magistratus, quomodo oporteat eos prouincias gerere, visum est nobis non solum tradere symbola, sed etiam præscribere, quomodo Magistratum administrare debeant.*

In auditorio etiam quo tempore causas audiebant, ad augendam maiestatem Principum, cereos, seu lampades accendebant. Simile est quod iussit Iustin. vt ante sedem iudicalem sacrosancta deponerentur Euangelia, & ibi ab initio litis in omnibus cognitionibus vsque ad terminum, & prolationem sententiæ permanerent. *l. rem non nouam in fin. princ. C. de Iudic.*

Omnibus item Iudicibus cingula dabantur; maiora, minoræue pro eorum gradu; sine quibus Principem adire non licebat. nam *veneranda, inquit Iustin. in s. illud de Appell. in Auth. vetustatis, auctoritas ita Magistratus digessit, vt alij maiores, alij medijs, alij minores essent.* & pro eadem ratione numerus erat fascium, & apparitorum, seu cohortalium, qui non gregatim aut bini, ternive, sed singuli alter post alterum præcedebant.

7. Erant & in maioribus vrbibus prætoria, siue ædes, in quibus iudicabatur. *Nouel. 24. in princip. l. omnes §. 1. C. de Episc. & cleric. l. prætor. C. de oper. pub. l. ult. C. de Off. Rect. prouinc.* In hisce altius tribunal ad ius dicendum; illi fortè simile quale est apud Vitruuium, *l. 5. c. 1.* neque enim magistratus alibi, quàm pro tribunali iudicare possunt. *l. pen. D. de iust. & iure. l. cum sententiam vbi Bart. C. de sent. & interloc. vnde tribunali præesse, & pro tribunali cognoscere dicuntur l. 1. D. de Iud. l. 2. D. de re iudic. sicut & Episcopis vt hospitium sit non longè ab Ecclesia præcipitur à Concil. Carth. c. 7. dist. 41. quibus tamen quocumque diocesis loco iudicare, & tribunal erigere licet. c. cum Episc. de off. ord.*

Prætoria
etiã ac so-
lène tribu-
nala.

in 6. sed delegatis non licet habere tribunal erectum. Trident. sess. 24. c. 5. reuerſi autem ex prouinciis Indices ponebāt insignia. l. 1. & ult. D. de off. Procons. cessante causa officij, & sine uenerationis.

CAPVT III.

De Iure iurando per Iudicem præstando.

A Iudicaturis apud omnes gentes præstari consuetum fuit iusiurandum. nec antè iudicia suscipere solebant, quàm id conceptis more maiorum religiosè uerbis præstitissent. more militum, qui (ut ait Vegetius) non prius militare audebant quàm sacramento militiæ addicti fuissent. & postquam sacramento soluti erant, in hostem amplius pugnare non poterant. Vnde Traianum Plinius dicit consulem electum consule seniore iusiurandum præbente, & solemnia uerba præeunte, moribus antiquis stetit. Summa autem iuramenti de seruandis legibus erat. unde Liuius lib. 31. Caius Valerius Flaccus, quem præfectum creauerant quia flamen Dialis erat, iurare in leges non poterat, Magistratum autem plus 5. dies nisi qui iurasset in leges, non licebat gerere, datus est qui iuraret pro fratre L. Valerius prætor: plebsque sciuit, ut perinde esset, ac si ipse iurasset. & (Asconius in Verrem) sortitione facta iurabāt in leges, ut obstructi religione iudicarent.

Apud Romanos olim in singulas causas sorte Iudices legébantur, & mox in leges iurabant. Vnde Iustin. in l. 14. C. de Iud. Cui. inquit, non est cognitum antiquos Iudices non aliter iudiciale calculum accepisse, nisi prius sacramentum præstitissent? Calculum uocat tabellas quibus sententiam suam inscribebant. Cum Index sit Metellus, inquit Cic. 2. in Verrem, tabellam iudicariam iuratus accipiet. Iubet autem ibi Iustin. ut Iudices in singulis causis iurent, & se dicit rem non nouam, & insolitam facere, sed tamen nouam facit, quo ad Iudices, qui nō in singulas causas, sed in annos aut perpetuò dantur. unde ibid. Cic. Cum prætor fuerit, non iurabit, quia non est moris.

Conceptis ergo uerbis, & tactis sacrosanctis Euangelis, l. rem non nouam C. de Iud. (quia, ut Symmachus lib. 10. epist. 54. licet omnia Deo plena sint, plurimum tamen ualeat ad metum delinquendi præsentia religionis urgeri) iurabant

Magi-

1.

Semper
iusiurandū
exactum à
Iudicibus.

2.

Romæ o-
lim in
causas
singulas.

3.

Conceptis
uerbis ad
S. Euange-
lia.